

L'autor en cerca d'una culpa

No voldria dir mal de la policia espanyola que actuava al Marroc en 1935, ni criticar ni bescantar la de qualsevol altre lloc del món on he viscut o passat més o menys llarga temporada. En general no me n'he hagut de queixar mai perquè sóc de mena respectuosa amb les lleis que regeixen el país on faig estada, les quals no m'estic de criticar, si no ^{m'hi vaibo} ~~hi estic~~ d'acord i l'ocasió es presenta, pero mai no trangredeixo (Ja veieu si sóc infeliç!).

Al Marroc espanyol em vaig veure perseguida per la policia sense que jo li donés el mes lleu motiu que ho justificués. Ja he explicat breument en un altre capítol, el còmic episodi d'Arzila on jo havia estat invitada pel mateix que tot d'una em ~~va~~ fer sentir que la meva presència a casa seva no era desitjada. Indubtablement l'home no havia nascut per diplomàtic com jo no he nascut per aguantar males cares. Recordeu com vaig abandonar Arzila per a tornar a Tetuan on les coses, sense deixar d'esser desagradables, ja es veien un xic mes clares.

En tornar al mateix hotel on ja des del primer dia m'havia ins-

tal.lat, el secretari em va dir que la policia li havia posat una multa per no haver avisat que jo marxava cap a Arzila.

- Es veu que els hauré de donar compte de tots els vostres moviments, va comentar rient l'empleat.

- Feu-ho, vaig aconsellar-li. Si voleu us hi ajudaré. Ara me'n vaig a comprar paper a una papereria que hi ha a la cantonada, i després a la redacció de "El Faro de Ceuta" a veure si hi trobo el meu amic Luis Antonio de Vega. Potser aniré al "Casino Español" a beure una gasosa. Si he begut alguna altra cosa que no sigui una gasosa ja us avisaré en tornar.

Vaig rebre un avís de presentar-me a la comisaria. Em va emocionar el detall de no fer-m'hi acompanyar per cap policia sinó esperar-me (el comissari) tranquil.lament i confiadament assegut a la seva taula-despatx.

Va ofrenar-me atentament una cadira i començà un intens i minuciós interrogatori. Vaig haver d'escurar-me la memòria per a dir-li sense cap possibilitat d'equivocació, on havien nascut els meus pares, avis, oncles i tietes, l'edat i l'ofici de cada un, naturalment els meus anys, els meus estudis, el meu estat civil i nacionalitat, la meva carencia de fills, on

vivia, per quin diari treballava, en quina llengua escrivia, quins temes tractava...

Però en haver-se assabentat de tot això el comissari romania més neguitós que mai. Desitjava saber més coses. Cercava una pista que l'orientés i finalment el conduís a un delictes qualsevol, fos de la mena i de la importància que fós perquè si no ¿ a que treia cap tot aquell renou policíac a l'entorn d'aquella pretesa escriptora ^{catalana} ~~espanyola~~ amb passaport suís? Els ulls del comissari burxaven els meus. No hi descobria res més que la meva aclaparadora innocència. Era com un expert caçador ple de dalit i armat fins a les dents que rastregés una regió deserta o un pescador que llencés l'ham a la Mar Morta.

Mentre el comissari cercava amb la seva imaginació quina pregunta més em faria, en respondre la qual jo podés contradir-me i ell exercir la finor del seu nas, jo repassava de pensament l'aclaparadora mediocritat de la meua vida. No podia vantar-me de cap heroicitat delictiva ni política ni social. No solament no havia anat mai a cap presó ni havia estat mai detinguda sinó que tampoc no havia tingut de pagar cap multa ni en el meu país

ni en el dels altres. Fins aquell moment, mentre seia tranquil·lament davant per davant de l'insatisfet comissari, jo no havia comprés la meua notòria inferioritat respecte de la munió de ciutadans que espïen, conspiren, estafen, roben i maten, fets que justifiquen la creació i actuació d'aquests admirables i útils cossos de policia, comissaris, ^{inspectors} guardies; presons, penitenciaris i calabossos, patíbols, cadires elèctriques, garrots, piquets d'execució...

Dubto que enlloc del món existís una administració justa de la justícia però per poc que la de Tetuan ho fos, no podia humanament acusar-me de res.

El comissari em va atacar d'una manera més directa:

¿No us han encarregat cap missió confidencial^o secreta? Quelcom relacionat amb certes institucions més o menys legals?

Estava a punt de dir-li "Tot el que no sigui legal em repugna", però vaig callar convençuda que era una resposta ridícula. Era com confessar la meua insignificància.

Infeliç de mi! Ni comunistes, ni separatistes, ni jesuïtes, ni francmaçons no m'havien triat com emissaria! Que ningú no feia cas de mi

llevat d'aquell pobre comissari, era evident. Potser ell ho va intuir perquè tot d'una es va aixecar del seient. M'allargava la mà. Em donava les gràcies, m'acompanyava fins a la porta. Ens vam separar amb un somriure.

Vaig passar uns dies tranquil·la, però en arribar a Xauen ja hi varem tornar a ser. El cap de policia d'aquella regió es va presentar un vespre a La Hospederia, va preguntar per mi. Era un home jove, grassonet, fofó i com mancat de caràcter o potser afeblit pel clima. Somreia continuament tant si venia com si no venia a tomb i s'expressava amb veu arrossegadissa.

En ~~ser~~ tots dos al bar, del tot desert en aquella hora, ell, respectuosament, va dir-me que desitjava examinar el meu passaport. Li vaig deixar tocar, remenar, fullejar i llegir pàgina per pàgina, examinar segell per segell. Em recava que me'l grapegés perquè era un passaport digne de tots els respectes. Palesava que jo havia travessat moltes fronteres i visitat tot de països: oceànics, europeus, americans i africans. Però aquest detall no semblava commoure ~~el~~ policia, si per cas, preocupar-lo, preocupar-lo i embarassar-lo.

Va apartar l'esguard dels segells de les cancelleries, de les mar-

ques del pas de fronteres, de les dates i dels noms de família i el fixà en el meu rostre. Jo també l'esguardava a ell. ^{el policia} Tenia els ulls blaus i una mirada d'home honrat, perplex, desorientat i infeliç. Tornà a fixar la vista en la fulla on es veia la meua fotografia: cabell molt curt, front esbargit, mirar enèrgic i somriure lleugerament irònic.

Mentre girava i regirava els fulls del llibret amb les seves mans blanques i grassones, la meua mirada interrogadora romanía fixa en el seu rostre. Se'l veia desficiós, indecís.

Ens havíem fet servir uns bocns de cervesa i, per encoratjar-se i fer tamps en begué una llarga glopada. Després quequejà:

- Haurieu de marxar.

- Marxar d'on?

- De Xauen.

- De Xauen? Per què ?

Va insinuar un gest d'impotència, cridà:

- Marxeu!

Hom no sabia si era una súplica o una amenaça.

- M'haurieu d'explicar per quin motiu voleu que marxi.

- No és que jo vulgui.

- Llavors...

- Torneu a Tetuan. Presenteu-vos al cap de Policia. Digueu-li que jo no us he trobat els papers en regla.

-- Però això no és veritat. Vos ho sabeu i ells també. El meu passaport i el meu permís de residència estan bonicament al dia i el permís de passejar-me i de romandre tot un mes al Marroc Espanyol, també. Llegiu els segells, examineu les dades, comproveu les signatures, tot perfectament impecable. Quan torni a Tetuan, aniré a veure el cap superior de policia, el saludaré de part vostre però no li diré que no m'haveu trobat els papers en ordre perquè vos, ell i jo sabem que no és veritat.

En havent parlat així el meu esguard restà un moment fixe en el rostre del ~~funcionari~~ ^{l'inspector}. Aquella fesomia palesava tortura i desorientació.

Mentre l'honrat funcionari i jo ~~malversàvem~~ ^{malversàvem} el temps en la poc substancial conversa que acabo de descriure, fora, la nit era atractiva després d'un dia xafogós. Per la finestra oberta entrava la remor de les cascades llunyanes, el cant del grill, les flaires de la tarongina i del llessamí.

- Aneu-vos-en a dormir, aconsellava jo al policia. Demà potser podreu dir-me perquè he de marxar de Xauen.

Se'n va anar sospirant poc convençut de trobar un argument que em decidís a complaure'l.

Aleshores començà una nova fase de la persecució. El policia, després de celebrar una nova entrevista amb mi durant la qual em suplicà que me n'anés i jo vaig negar-m'hi, es convertí en la meva ombra.

Però quant més i més em seguia, quant més i més tots els seus sentits s'esmerçaven en descobrir algun mancament que pogués justificar una expulsió, més i més descobria que no hi havia res a descobrir. Jo era una dona atuída per la calor. La dona mandrejava del matí al vespre, escarxofada en un balanci, escoltava la remor de les fulles, el devallar de les cascades o el cant dels ocells. Només m'animava en oir el tamborí dels rap-sodes ambulants que adesiara passaven pel poblat i s'aturaven a fer una sessió a la plaça. Llavors la sospitosa estrangera, dibuixava signes misteriosos sobre un paper que després resultaven ésser ritmes sincopats d'un autèntic caire oriental. Una estona més tard amb un mànec de cullera de

fusta, l'estrangera repetia aquells ritmes picant damunt del cul d'un cassó girat boca avall mentre l'hostaler escoltava i reia. El policia no trobava matèria delictiva en cap d'aquestes activitats. El pobre xicot no deixava de petja aquella dona incomprendible que a l'hora dolça del crepuscle s'extasiava davant del grandió paisatge muntanyenc i havent sopat aprofitava la fresca vivificadora que venia de la serralada veïna fins a la terrassa de "La Hospederia" sola o en companyia del director de l'hotel, conversaire endiestrat, i d'ell mateix, el despistat funcionari governamental que no mancava mai a les vetllades.

Ja no em deia que marxés amb paraules, m'ho deia amb els ulls. Cada dia semblaven més blaus i sempre em seguien no sé si amb ^{enveja} desig o amb simpatia.

- Aquest bordegàs s'ha enamorat de vos, observava rialler el fondista.

El cas és que en la meva consciència començava a desvetllar-s'hi un cert rau-rau . Em semblava que la meva obstinació a ~~tomandre~~ a Xauen, on pràcticament jo no feia sinó mandrejar, començava a esborrallar la fulla dels serveis del policia. Segurament jo podia encara treure més suc a la capital del Rif però ¿ en valia la pena? si aquell home perdia la carrera

per a que jo escrivís un o dos capítols mes a la meva obra, el meu remordiment seria etern.

Abandonava Xauen i ^{en}La Hospederia^{en} amb certa recança. Reprenia la meva Kodak i el meu bloc-notes: m'encaminava devers nous horitzons. En passar la frontera franco-espanyola exhalava un gran sospir d'alleugeriment. Esperava que en l'altra zona, la policia es dedicaria a perseguir els que roben, estafen, conspiren, espion i assassinen i, per consegüent jo podria llucar, escoltar, flairar i escriure tot allò que em cridés l'atenció sense ~~ser~~ ser ni perseguida ni molestada.